

Ágh István

Előcentenárium

Ma 2024. július 17-én, Nagy László 99. születésnapján, valószínűtlen érzés, valami keserű, krizantémillatú szomorúság fogott el, hiszen a 100. esztendőhöz vezető utat sírok szegélyezik, és aki mégis odaér, halálos szakadék szélén találja magát, 86. évemmel már csak én közeledem a családból ehhez az elérhetetlen célhoz, annak ellenére öregszem, aki a fele úton mindig 53. éves marad, megfordult és elfogyott a 13-as korkülönbség, kijelölik az időt a számok, és összekötik az eseményeket, bármennyire elszomorít a 99. ténye és lehetetlensége, alkalmat keresek olyan igazságok kimondására, melyeket nem szoktak a centenáriumi köszöntőben, például azon tűnődni, milyennek látszana most, míg az én külsőm egy komolytalan aggastyáné, ő az utolsó fényképén a dérből lép elő gyanútlan, 1977 karácsonyán Szigligeten, mintha ezüstből lenne kikalapálva, eleven tűz alatt, rá 1 hónapra kivasalt pergamen a ravatalon, rózsaszín púderrel befújva, azt képzelem, az élő arc alig változna máig, alkata szerint kortalan, 30 évesen ősz, csak karizmai fogynának el, csökkenne termete, mint apánké 80. éve felé, ő a 90-en túl, mint egy öreg sas, húzná a szárnyát a porban.

Mielőtt elérkezne a centenárium,
a 100. évforduló árnyékában megjegyzem,
hogy 53 évet élt a 100 mínusz 1-ből,
a kerek évfordulón méltatják majd, ami
számára ugyancsak kijár, most a korai halál
következményeivel gondolkodom,
mint a meg nem született gyermek sorsán,
a nem létező 46 év úri hiánya életműre való,
arra vonatkozólag MINDEN CSAK FÖLTÉTELEZÉS,
s AMI NEM VOLT, arra nem lehet rákérdezni,
mert a gyomorfájdalom kínjai nem folytatódtak,
ha nincsen alkotó, nincs mű és letiltható siker,
nincs mire ráereszteni az újabb nemzedéket,
ha már a szervezet bomlása is befejeződött,
mást jelent másnak, mint nekem, ha őt idézzük,
a vajon mi lenne a véleménye a korrupcióról
és az orosz-ukrán háborúról, a kormányról és az
ellenzékről, ha ők most azt se tudják,
mennyire hiányzik bölcs tanácsa, féregirtó mérge,
fegyelmező ütése, a művek jelenből kelt kérdései,
mert csak a műalkotás marad érvényes, aminek
szerelmi viszonya van az emberiséggel,
nem döntő, bár sajnálatos, hogy valaki ennyit él,
MÍG A CSONKA ÉPPÉ VÁLIK, EGÉSSZÉ A TÖREDÉK.

Nem hozzák szóba a közelgő centenáriumon,
ha lesz, aki megrendezi majd egyáltalán,
mert kérdés lehet, megéri-e nekik Nagy László,
nem hozzák szóba a gonoszságokat, melyeket
a primitív viccektől kezdve, az életbe vágó
megvonáson át, az intellektuális fortélyig
spricceltek, az erőszakos narratívával kizártak
mindent, ami az iránnyal nem egyezett,
a lassú lejáratással, a sikeres elhallgatással
tagadták ki a fiatalok szívéből, s azt is
elhallgatták, hogy kapitális vad volt a zsákmány,
mennyi szín- és alakváltoztató alak irigyli
a tehetséget és a sikert, a követők rengetegét,
színre léptek a változástól mámoros kufárok,
börtönörből vagyönörök, akiknek, azt hiszik,
eljött a világuk, dőzsölnek a második hatalomban,
nyilvános konditermekben edzik gyűlöletük.

Volt egy család a valóságban, s mára a lírai
dimenzióban, nemzedékek készülődtek rá,
megrögzött gének vitték a teremtés üzenetét,
hogy legyen valaki alanya a költészetnek,
a hagyomány és a szeretet sablonjai közt
lettek szülők a tűz és jácint regéjéhez,
asszony a havon delelő szivárványhoz
és férfiak az angyali és emberré vált lovakhoz,
egy család 100 éve végződik be NAGY LÁSZLÓ
nevében, férfiak a családban, mi hárman,
de sose mondtuk, mi férfiak,
bátyám Pesten lakott már, én meg
sokáig gyerek voltam, nem is mondhattam,
s most éveim száma szerint én élek legtovább,
nélkülük mintha más világba kerültem volna,
megszűntek a hozzájuk mért szavak, mozdulatok,
leváltja az élményt, s halványuló az emlék,
apánk a családfő, a gazda, aki 1000 év óta
helybeli, s a rangot kiérdemelte a családfán,
s bátyám is, mint a család nagy tekintélyű tagja,
bármerre járt, ha visszajött, elfoglalhatta helyét
a férfiak közt, s végeztünk olyan munkát,
mikor egyik a másik kezére dolgozik, úgy éreztük
egymást, mintha el se mentünk volna.

Búcsú megmentőmtől

Arnóth Károly emlékére

A forradalom gyermekei közül
valaki megint itt hagyott bennünket,
talán csak engem, hiszen ötvenhatot
egymásnak ketten együtt jelentettük,
aki életem megmentette, meghalt,
és végleges hiányérzettel sújt le,
hogy tartozásom nem adhatom vissza,
annyira sem, hogy emlékeztethessem,
akár szótlán jelenlétemmel is,
miről egymás között alig beszéltünk,
mintha számunkra meg se történt volna,
rémületét lekapcsoltuk magunkban,
s a véres csütörtököt ott feledtük
a mindennapi hétköznapiak között.

Nem várta el azt, hogy hálás legyek,
amiért értem föláladozta magát,
az isten küldte mint egy őrzőangyalt,
és a sortűzben mellé fektetett,
hogy a halál útján menekítsen,
s ha akkor nem fogódzhatok karjába,
úgy meghalok, mint most ő, mégis együtt
jártunk öt éven át az egyetemre,
fölrobbantott karja miatt a tollat
merőlegesen húzta a papíron,
aztán rendben megszoktam vagy begyógyult,
mint akkori sebeink általában,
a szilánkok, az én szilánkjaim,
békén hagytak vagy valamire vártak,
figyelmeztettek, amíg szívem dobog,
a vér jele lüktet homlokomra égve.

Ki volt ő? sose kérdeztem magamban,
haja úgy ült a fején, mint a sapka,
szemüveg nélkül nem őt láttam volna,
és akkor sem, ha bántana valakit,
úgy volt maga, hogy közösségben élt,

ahogy a kollégium folyosóján
törölközővel vállán ment fürödni,
anyja Kispestről, apja Apátfalváról
külön jelentek meg közös szobánkban,
mintha véletlenül jöttek volna,
zárkózott volt, akár egy dacos árva,
ki a titkáról sikeresen hallgat,
egy nemzedékből valók, mégis másképp
jutottunk a kivégzésünk terére,
hol a véráztatta föld tetanussszal
fertőzte meg, azután sem akarta
elengedni a martalóc halál.

Hű barát volt, de óvatosan bizalmas,
mint Szent Kristóf, segített volna bárkin,
a szíve volt hatalmas, nem a teste,
ki a lányoknak a pajtása inkább,
hűséges férj volt, és hű önmagához,
úgy őrizte a családi tűzhelyet,
sosem kellett lennie végeznie a dolgát,
kedveltük egymást, ha néha közénk állt
valaki, az mégis csak mi voltunk,
így nem tudtunk eltávolodni mégsem,
monogám volt, és nagyon korán özvegy,
koporsók hosszú útját járta végig,
azt hittem, majd engem is elbúcsúztat,
már mint özvegy az özvegyet fogadtam,
nem gondoltam, mikor jött maga főzte
kocsonyával a születésnapomra,
sose adhatom vissza majd a tányért,
és véget ér a vita, hogy a téren
melyikünk melyik oldalán feküdtünk.